

Ikt. sz.: KOB/76-2/2015/NÓMA

Nóma-5/2015. sz. ülés
(Nóma-5/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Kulturális bizottsága Női Méltóságért Albizottságának**
2015. december 8-án, kedden, 9 óra 04 perckor
az Országgyűlés Irodaháza V. emelet 569. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Az ülés megnyitása, a napirend ismertetése és elfogadása</i>	5
<i>A média, a reklám hatása a nők helyzetére; a nők elleni erőszak áldozatainak méltóságát sértő médiatartalmak korlátozásának lehetőségei</i>	5
<i>Dr. Karas Monika hozzászólása</i>	5
<i>Kérdések, hozzászólások</i>	9
<i>Válaszok</i>	14
<i>Dr. Gregor Katalin bevezető tájékoztatója</i>	16
<i>Kérdések</i>	23
<i>Válaszok</i>	26
<i>Az ülés berekesztése</i>	28

Napirendi javaslat

1. A média, a reklám hatása a nők helyzetére; a nők elleni erőszak áldozatainak méltóságát sértő médiatartalmak korlátozásának lehetőségei

Előadók:

Dr. Karas Monika, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnöke

Dr. Gregor Katalin, az Egyenlő Bánásmód Hatóság főosztályvezetője

2. Egyebek

Az ülés résztvevői

Az albizottság részéről

Megjelent

Elnököl: **Dunai Mónika** (Fidesz), az albizottság elnöke
Ikotity István (LMP), az albizottság alelnöke
Simon Róbert Balázs (Fidesz)
Dr. Hoffmann Rózsa (KDNP)
Kunhalmi Ágnes (MSZP)
Dúró Dóra (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott

Törő Gábor (Fidesz) Simon Róbert Balázsnak (Fidesz)
Dr. Vinnai Győző (Fidesz) dr. Hoffmann Rózsának (KDNP)

A bizottság titkársága részéről

Takács Gabriella, a bizottság munkatársa

Megjelentek

Hozzászólók

Dr. Karas Monika, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnöke
Dr. Gregor Katalin, az Egyenlő Bánásmód Hatóság főosztályvezetője
Heizer Tamás Antal (Emberi Erőforrások Minisztériuma)
Dr. Szél Bernadett országgyűlési képviselő (LMP)

(Az ülés kezdetének időpontja: 9 óra 04 perc)

Az ülés megnyitása, a napirend ismertetése és elfogadása

DUNAI MÓNKA (Fidesz), az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Szeretettel és tisztelettel köszöntöm a Női Méltóságért Albizottság mai ülésén megjelenteket. Megállapítom, hogy az albizottság határozatképes a jelenléti ív és a helyettesítések szerint.

Engedjék meg, hogy bemutassam mai vendégünket, dr. Karas Monikát, a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság elnök asszonyát. Tisztelettel köszöntöm és köszönöm, hogy elfogadta a meghívásunkat. A másik vendégünk pedig dr. Gregor Katalin, az Egyenlő Bánásmód Hivatalának főosztályvezető asszonya. Köszönöm szépen szintén, hogy elfogadta a meghívásunkat.

Kérdezem a bizottságot hogy elfogadja-e a napirendi javaslatot, illetve van-e javaslata a meghívóban kiküldött napirendi javaslatokkal kapcsolatban. Két napirend van, az egyik a média, a reklám hatása a nők helyzetére, a nők elleni erőszak áldozatainak méltóságát sértő médiatartalmak korlátozásának lehetőségei, a másik napirendi pont pedig az „Egyebek”. *(Nincs jelentkező.)* Jelzést nem látok.

Kérdezem a bizottságot, hogy elfogadja-e a napirendi javaslatot a meghívó szerinti tartalommal és sorrendben. Kérem, most szavazzunk! *(Szavazás.)* Az albizottság 6 szavazattal egyhangúlag elfogadta a mai ülés napirendjét.

A média, a reklám hatása a nők helyzetére; a nők elleni erőszak áldozatainak méltóságát sértő médiatartalmak korlátozásának lehetőségei

Megnyitom egyben az 1. napirendet, amely a média, a reklám hatása a nők helyzetére, a nők elleni erőszak áldozatainak méltóságát sértő médiatartalmak korlátozásának lehetőségei. Azt javaslom a tisztelt albizottságnak, hogy két körben hallgassuk meg az előadókat. Azt javaslom, hogy először dr. Karas Monika elnök asszony előadását hallgassuk meg, majd ezt követően hozzá intézzünk kérdéseket, észrevételeket. Ezt követően pedig dr. Gregor Katalin előadását hallgatjuk meg és a hozzá fűzött kérdéseket és észrevételeket második körben.

Most megadom a szót elnök asszonynak, dr. Karas Monikának.

Dr. Karas Monika hozzászólása

DR. KARAS MONIKA elnök (Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság): Jó reggelt kívánok! Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Képviselők! Köszöntöm önöket, és köszönöm a lehetőséget, hogy meghívott vendégként felszólalhatok az albizottság ülésén. Az talán nem is kérdés, hogy a média hatalma, amelyet egyébként már szokás negyedik hatalmi ágként is emlegetni, a társadalmi kérdések megítélésében kiemelt jelentőségű. Ez évszázados jelenség, mióta média létezik, azóta képes hatással lenni arra, hogy mi az, amire odafigyelünk, és arra is hatással van, hogy miről hogyan gondolkodunk. Nemrég mutatták be a magyar mozik is A szüfrasztett című filmet, aminek a története tulajdonképpen iskolapéldája annak, hogy hogyan használták ki a századforduló környékén ezek az elszánt nők a médiumok befolyását, sokszor a saját életüket is kockáztatva. *(Dr. Hoffmann Rózsa megérkezik az albizottsági ülésre.)*

A filmben drámai jelenetek vezetnek ahhoz a valódi figyelemhez, aminek köszönhetően a nők nem sokkal a lázadások kezdete után szavazati jogot és nagyobb társadalmi megbecsültséget kaptak, de mindez a média nélkül nem sikerülhetett volna. Gondoljunk csak bele, ez azt is jelenti, hogy ha nincsen média, akkor nagy valószínűséggel sokan közülünk nem ülnénk itt, én pedig valószínűleg nem beszélhetnék erről a témáról sem nőként, sem pedig az NMHH elnökeként.

Engedjék meg, hogy ezért először vezetőként szólaljak meg, aki történetesen nő, és akinek fontos a női munkavállalók helyzete a hatóságon belül. Arról tudok beszámolni, hogy a Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóságnál a dolgozók 48 százaléka nő, ami kiegyensúlyozott arányt mutat a nemi megoszlást illetően. Kiemelném azt is, hogy az NMHH-nál vezető pozícióban lévőknel sem rossz ez az arány, hiszen a vezetők 41 százaléka nő. A Médiatanács nemi megoszlása kiegyensúlyozottságra törekszik, 3 férfi és 2 női tagja van. Ebből is látható, hogy fontosnak tartjuk a témát. Figyelünk arra, hogy e tekintetben egyensúly legyen a szervezetben. Ez annál is érdekesebb, hiszen a hírközlés és a frekvenciagazdálkodás nem tipikusan női szakma. Ebben 41 százalékos vezetői arányt felmutatni, azt gondolom, példaértékű.

A téma jelentőségét egyébként azzal is igyekszünk hangsúlyozni, hogy a műsorfigyelő és elemző főosztályunk már 2010 óta vizsgálja a társadalmi sokszínűség reprezentációját, a különböző társadalmi, gazdasági, etnikai csoportok mellett kimutatást készítünk a nemek médiabeli megoszlásáról is. Ez a vizsgálat eddig a hír- és tájékoztató jellegű műsorokra terjedt ki, és a nemek megoszlása tekintetében azt vizsgálta, hogy hányszor és hogyan jelennek meg férfiak, illetve nők a médiumokban.

A nők médiareprezentációja a Médiatanács 2016-os általános hatósági felügyeleti tervében még kiemeltebb formában szerepel. Itt fel fogjuk mérni, hogy mely médiumok, műsorok mekkora figyelmet fordítanak a nőkre, milyen kontextusban mutatják be őket; a tévénezők, a rádióhallgatók milyen képet kapnak a nőknél a magyar társadalomban elfoglalt helyéről a férfiakhoz viszonyítva.

A 2011-es népszámlálás adatai szerint Magyarország népességének 47,5 százaléka férfi, és 52,5 százaléka nő. Ezzel szemben az általunk vizsgált műsorokban a nemek megjelenési aránya közel négyötödös többséget mutat a férfiak javára. Hangsúlyoznom kell, hogy az eddigi vizsgálataink a hír- és tájékoztató műsorokra terjednek ki.

Itt van ez az erősen eltolódott arány a férfiak javára. Ez számszerűen annyit tesz, hogy a megszólalók 77 százaléka volt férfi és mindössze 23 százalékuk nő ezekben az adásokban, ami jelentős alulreprezentáltságot jelent a nők népességbeli arányához képest.

Az NMHH vizsgálata arra is kiterjed, hogy témánként milyen a megszólalók nemi aránya. Erről meglehetősen sztereotip képet tudok csak elmondani a tisztelt bizottságnak. Azok a témák, amelyekben több nő szólal meg, mint férfi, általánosságban a következők: civil szféra, oktatási szféra, az egészségügy és a bulvárhírek. Ez azt jelenti, hogy olyan témákban, mint a politika vagy a közigazgatás, még mindig jelentősen több férfi szólal meg, mint nő.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Ezek a számok talán lehangoló képet festenek, de arról azért örömmel tudok beszámolni, hogy olyan esetekben, amikor nőket hátrányos megkülönböztetés vagy méltóságukban való megsértés ér a média részéről, a Médiatanácsnak megvannak az eszközei, hogy hatékonyan legyen képes fellépni ezek ellen a jogsértések ellen.

El kell mondjuk, hogy nem egyszerű a dolgunk, amikor véleményt megjelenítő műsorokkal kapcsolatban érkezik hozzánk bejelentés jogsértésről. Sokszor hangsúlyoztam már, hogy a Médiatanács nem ízlésrendőrség, vagyis a véleménynyilvánítás szabadságát nem áll sem jogunkban, sem pedig szándékunkban korlátozni vagy befolyásolni. Ha viszont ez a véleménynyilvánítás olyan alapvető emberi jogokat sért, mint amilyen például az emberi méltóság, a női emberi méltóság, akkor kötelességünk eljárni és szankciót alkalmazni.

A Médiatanács ilyen esetekben azonban nem egyéni jogsérelmekről dönt, hiszen ez a bírósági eljárások dolga, hanem annak megállapítására jogosult, hogy a médiaszolgáltató az emberi méltóság tekintetbevételével, illetve annak a megtartásával működik-e. Tehát a médiatörvény és így annak jogalkalmazója, a Médiatanács, nem az egyént védi, hanem azt hivatott biztosítani, hogy a média működése az alkotmányos keretek között maradjon.

Tehát akkor lép közbe, ha a jogsérelem eléri a közérdekűség, azaz a demokratikus nyilvánosság veszélyeztetésének küszöbét. Emlékezzünk vissza - talán mindannyian hallottuk, amikor a Class FM reggeli műsorában a műsorvezetők az ELTE gólyatáborában történt nemi erőszakról értekeztek - hogy is fogalmazzak? - nem megfelelő hangnemben. Ebben az esetben állampolgári bejelentést követően járt el a Médiatanács. Meg is állapítottuk, hogy a műsor jelentéktelen színben tüntette fel a problémát, ezzel pedig megsértette az emberi méltósághoz való jogot. A következménye 500 000 forint bírság és a jogsértésről szóló közlemény beolvasására való kötelezés lett.

Érdeemes tudni, hogy ilyen kirívó esetekben, amelyek nagy társadalmi érdeklődésre tartanak számot, illetve nagy felháborodást váltanak ki, általában érkezik állampolgári bejelentés, amelynek alapján a tanács vizsgálatot kezd, de a Médiatanácsnak ebben a körben - az emberi méltóság vizsgálata körében - hivatalból is megvan a joga eljárni. Ugyanakkor még állampolgári bejelentésre sincs szándékunkban semmilyen témát tabusítani a médiában, azt pedig főként nem kívánja a Médiatanács megszabni, hogy a műsorvezetők milyen hangnemben értekezzenek, de a médiaszolgáltatók a műsorszám műfajától függetlenül kötelesek tiszteletben tartani az emberi méltóság jogát.

Ez abban az esetben is így van, ha az adott műsorszám többé-kevésbé fikciós alkotás. Erre jó példa a közelmúltból a TV2 Éden Hotel című műsora volt, ahol ha emlékszünk, egy fiatal lányon elkövetett nemi erőszak esete került a képernyőre. A Médiatanács megállapította, hogy ezeknek a képkockáknak eleve nem lett volna szabad adásba kerülniük, de a helyzetet az is súlyosbította, hogy később, az erőszakot elkövető férfi szereplő elbagatellizálva mesélt erről az esetről. Mindezek ismeretében a Médiatanács ebben a konkrét ügyben azt állapította meg, hogy a médiaszolgáltató megsértette a női szereplő emberi méltósághoz való jogát azzal, hogy közzétette a képsorokat, és megsértette azt a rendelkezést is, amely tiltja a kiszolgáltató helyzetben levő személyek médiatartalomban való öncélú és sérelmes ábrázolását, hiszen a szexuális inzultust és durva verbális agressziót elszenvedett szereplőt megalázó helyzetben mutatta be. Mindezekért a jogsértésekért összesen 14 millió forint bírságot szabott ki a Médiatanács a TV2 médiaszolgáltatóra.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Bízom abban, hogy a Médiatanács ezekkel az intézkedésekkel valóban képes tenni azért, hogy a médiaszolgáltatók jogkövetésre törekedjenek. A célunk az, hogy ezek a szankciók figyelmeztessenek és az alapvető

szabályok betartására kötelezzenek minden médiaszolgáltatót, amely tendencia egyébként a Médiatanács gyakorlatában megfigyelhető, hogy a médiaszolgáltatók a jogkövetésre törekednek az ilyen kirívó esetektől eltekintve, természetesen. Örömteli, ha ezzel hozzá tudunk járulni ahhoz, hogy jogsértő módon ne nyilvánuljanak meg nőkről a médiában, ha már a reprezentáltság tekintetében akadnak is hiányosságok.

Tisztelt Bizottság! Engedjék meg, hogy a felszólalásom végén egy olyan témáról is szóljak, ami öröme adhat okot. A Médiatanács filmes támogatási programja, a Magyar Médiamecenatúra-program 2011 óta támogat független magyar filmeseket ismeretterjesztő, animációs, tévéfilmek vagy dokumentumfilmek készítőit, és bár a támogatottak nemi aránya itt is 76:24 százalék a férfiak javára, figyelembe kell venni itt azt is, hogy sokkal több férfi jelentkezik a pályázatokra mint nő. A jó hír azonban az, hogy vannak figyelemre méltó, rendkívül jó filmes női alkotók, akikre büszkék lehetünk és akiket támogatni tudunk. Ilyen például Varga Ágota, aki nagyon fontos filmet forgatott a Kádár-kor egy tartótisztjáról vagy említhetném Oláh Katát, aki a nyugatos női írókról készített ismeretterjesztő filmet, és nem maradhat ki a felsorolásból Lázár Kati animációs rendező sem, aki egy tündéri animációs filmet rendezett Három nagymamám volt címmel. Ezt érdemes mindenkinek megtekinteni.

Ugyanígy nagyon büszkék vagyunk Bucsi Rékára, aki elsőfilmes animációs rendezőként a hirosimai animációs filmfesztiválon megnyerte Hiroshima város nagydíját, és akit a Médiatanács a későbbiekben is támogatott egy második film elkészítésében. De folytathatnám a sort Mészáros Mártával, Goda Krisztinával, Skrapsky Fruzsínával, Gyarmaty Líviával vagy Petényi Katalinnal, akik mind emlékezetes filmet készítettek nekünk nőként sikeres alkotóként.

Tisztelt Bizottság! Kétségtelen, hogy foglalkozni kell a nők társadalomban betöltött szerepével és figyelmet kell szentelni a médiában való megjelenésüknek is, ugyanakkor engem bizalommal tölt el, ha tehetséges és sikeres nőkről olvasok, és megnyugtatónak tartom azt is, hogy egyetlen velem készített interjúban sem kérdezte még meg egy riporter sem, hogy nőként hogy kerültem az elnöki székbe, illetve azt sem, hogy hogyan tudom összeegyeztetni a karriert, a családot és az anyaságot. Úgy látszik, hogy ezek a témák már nem kérdések többé - szerencsére -, azaz a pozíció nem nemi kérdés. *(Dúró Dóra és dr. Szél Bernadett közbeszól.)* Bízom abban, hogy a felszólalásommal hozzá tudtam járulni a bizottság munkájához. Köszönöm a lehetőséget és a figyelmet.

Végezetül engedjék meg, hogy kiegészítésként átadjuk önöknek a kollégáim segítségével az NMHH megbízásából az önszabályozó reklámtestület által végzett átfogó monitoringvizsgálat eredményét tartalmazó tanulmányt.

A tanulmány középpontjában a nemek, nemi szerepek reklámokban való megjelenésének a kérdése áll. A vizsgálat megpróbálta feltárni, hogy a reklámokkal elért célcsoport hogyan viszonyul a jelenlegi hazai reklámokban megjelenő nemi szerep ábrázolásához, milyen elvárásai vannak a témában és milyen érzékenység jellemzi. Ez egy informatív képes füzet, amit most fognak megkapni. Köszönöm szépen a figyelmet.

ELNÖK: Köszönjük szépen elnök asszony előadását is és ezt a viszonylag hosszú terjedelmű kutatást is, amelyet kaptunk. Ezt át fogjuk tanulmányozni, az albizottság tagjai, és gyanítom, hogy valamikor a tavaszi időszakban, ülészakban visszatérnénk rá, amennyiben az albizottság igényli, hiszen érdemes lenne az ebben

foglaltakat is megvitatni, illetve ha kérdésük adódik az albizottság tagjainak, azokat addig is továbbítanánk elnök asszony felé. Köszönjük szépen.

Amit elmondott elnök asszony, hogy olyan szerencsés helyzetben van, hogy tőle a vezetői pozíciója elnyerésekor és azóta sem kérdezték meg, hogy hogyan került oda nőként, itt mosolyt láttam a hallgatóságban és az albizottság tagjai arcán is. Én azt remélem, és ezen vagyunk mi magunk, hogy ez általános legyen, hogy nem kérdezik meg egy nőtől, hogy egyébként hogy tudja összeegyeztetni a családot a munkájával. Ehhez kíván a kormány és mi magunk is minden segítséget megadni, hogy ez a kérdés ne kelljen hogy felvetődjön, hanem mindenkinek ott legyen a lehetőség, hogy válasszon és ez ne beszédtéma legyen, hanem cselekvési téma.

Kérdések, hozzászólások

Előtte alelnök úrnál jelentkeztem, úgyhogy ha megengedi az albizottság, akkor én kezdem most a kérdések sorát. Azt szeretném megkérdezni elnök asszonytól, hogy azokat a jogszabályokat, azt a jogszabályi környezetet elégségesnek tartja-e, amellyel önök dolgoznak, vagy pedig javasolja-e ezeknek esetleges szigorítását. Abban az esetben, amit elmondott az előbb a Class FM-mel kapcsolatban, ott 500 ezer forintos bírságot tudtak megállapítani és az említett éden hoteles valóságshow-val kapcsolatban pedig, ha jól tudom, 12 millió 500 ezer forint és egy másik jogcímen pedig még másfél millió forint bírságot. Ez egy egészen komoly büntetés. A magunk részéről köszönjük is ezt a határozott fellépést, amikor ilyen mérvű jogsértések történnek a televízióban. De ha nézzük az össz költségvetését a kereskedelmi televízióknak, azt lehet talán mondani, hogy lehet, hogy ezek még nem olyan súlyúak, hogy ettől élből tartózkodnának a jövőben. A kérdésem az, hogy kellene-e az ön véleménye szerint szigorítani azokon a jogszabályokon, amelyek szerint önök még súlyosabb büntetéseket szabhatnának ki. Ez az egyik kérdésem.

A másik pedig az, hogy van-e arra valamiféle kimutatás, hogy kik tesznek bejelentést a Médiahatósághoz, most úgy általában. De ha van olyan, amely az emberi méltóságot és azon belül a női méltóságot sérti, tehát állampolgárok, civilek, tudjuk, hogy pártok is nyújtanak be, nagyon sok mindenki, ebben van-e valami hozzávetőleges arány, hogy mennyire aktívak a civil szervezeteink ez ügyben, mennyire aktívak a magánszemélyek, az állampolgárok ennek a megítélésében és a bejelentésekben.

Még egy dolog - ez nem kérdés, ez inkább egy felkiáltójel, egy örömteli felkiáltójel lenne -, hogy a bizonyos éden hoteles valóságshow ügyében nagyon-nagyon sok mindenki felemelte a szavát, a civilektől kezdve különféle sajtóorgánumok és a különféle pártok is. Itt én nem észleltem különbséget az ügy megítélésében még a pártok között sem. Tehát az egy jó és előremutató dolog, hogy vannak olyan ügyek, az emberi méltóság megsértése és ezen belül a női méltóság megsértése, amely nem pártkérdés, amely ellen minden jóérezésű ember és párt felemeli a szavát. Köszönöm szépen.

Most összegyűjtjük, ha lehet, elnök asszony, a többi kérdést, és utána kérjük szépen a válaszra. Kérdezem az albizottság tagjait, illetve egy szavazást kérek, ha Szél Bernadett kíván szólni (*Jelzésre:*). Jelezte, hogy kíván szólni.

Akkor először szavazunk arról, hogy a mai ülésen megszólalhat-e. (*Szavazás.*) Egyhangúlag, 7 igen szavazattal - mert közben megérkezett dr. Hoffmann Rózsa - támogatta az albizottság.

Kérdezem az albizottságot, hogy ki kíván most kérdést intézni elnök asszonyhoz vagy a hozzászólását megtenni. *(Jelzésre:)* Szél Bernadett!

DR. SZÉL BERNADETT (LMP): Köszönöm, elnök asszony. Szeretném megköszönni én is elnök asszonynak a beszámolót, informatív is volt, és meglehetősen átfogó is, úgyhogy tényleg köszönöm ezeket az információkat. Én is úgy látom, hogy érzékelhetően nőtt a társadalmi érzékenység az elmúlt időszakban a nők méltatlan ábrázolása, illetve a családon belüli vagy nők elleni erőszak ábrázolása kapcsán. Talán nem túlzás, ha azt mondom, hogy tabukat döntöttünk meg az elmúlt időszakban. Én magam is többször fordultam a Médiahatósághoz, ha ilyen érzékeltem, és azt is láttam, hogy a tanács ilyen szempontból eljár, hatékonyan működött. Azzal egyetértek, hogy nem ízlésrendőrségről van szó, viszont mindenképpen elfogadhatatlannak tartom, hogy olyan módon ábrázolják a nőket, illetve az erőszak áldozatait a médiában, ahol rendszeresen, ahogy elnök asszony is említette, ez megesik. Úgyhogy tényleg azt gondolom, a büntetések túlmenően fontos lenne egy olyan stratégiát felvázolni és azt utána végrehajtani, amely garantálná azt, hogy ez a tendencia hosszabb távon is változik. Én ilyen szempontból mindenképpen fontosnak tartanám az isztambuli egyezmény ratifikációját, ugyanis itt gyakorlatilag maga az egyezmény is előírja azt, hogy a médiával együttműködésben kell eljárni, és előírja azt is például, hogy tréningeket, illetve lehetőséget kell kapnia a médiában dolgozó embereknek arra, hogy jobban tudjanak szelektálni témák, illetve megszólalások között. Én magam is találkoztam olyan újságíróval, aki azt mondta, hogy fél ezt az egész helyzetet kezelni, tehát a nők kapcsán gyakorlatilag megszólalni, mert nem tudja, hogy mi az, ami elfogadható, mi az, ami nem. Azt gondolom, hogy ezeknek az embereknek segítségre van szüksége ahhoz, hogy a munkájukat jól tudják végezni. Ilyen szempontból az isztambuli egyezmény is mindenképpen egy hasznos keretet tudna biztosítani.

A másik pedig, hogy én magam is éltem egy médiatörvény-módosítással. Elnök asszony is arról beszélt, hogy az emberi méltóság megsértése kapcsán tud a Médiahatóság eljárni. Én azt mondtam, hogy a szexista és az erőszakot elszenvedett nők méltóságát sértő tartalmakat kellene tiltani és be kellene emelni magát ezt a megfogalmazást az emberi méltóság mellé, tehát külön legyen egy olyan passzus, amely ezekkel az esetekkel képes foglalkozni. Én erre akkor politikai támogatást nem kaptam a kormánypártok részéről, viszont engem is érdekel, amit elnök asszony felvetett, hogy önnek mi a véleménye, hogy akár az eljárás hatékonyságát ez tudná-e befolyásolni. Ezt nem tudom. Viszont azt tudom, hogy mindenféle szempontból, más szempontból indokolt lenne az emberi méltóságon túlmutatóan a nők méltóságát - a bizottság neve is mutatja, hogy ilyen ügyebár létezik önmagában is - beemelni a törvénybe és jogszabályi védelmet kapnia a nőknek, ha magát a női helyzetet vagy az erőszakot elszenvedett nők helyzetét sérelmesen mutatják be a médiában.

Még egy megjegyzésem lenne. A közszolgálati kódexet áttanulmányoztam, és nem tartalmaz jelenleg a nők bemutatásával és az erőszak megjelenítésével kapcsolatban médiaetikai irányelveket. Én ezt fontosnak tartanám, hogy ez változzon, és a bizottságnak is a szíves figyelmébe szeretném ajánlani, már csak azért is, mert ott vannak a kereskedelmi médiumok is, ahol hasonlóra tartanék igényt. Etikai kódexre lenne szükség a műsorkészítés során a stábnak is. Itt nyilván egy olyan önszabályozásról lenne szó, amelyhez tartják magukat a kereskedelmi médiumok is.

Szeretném hozzátenni, hogy a közszolgálati médiumoknak ebben pedig példát kellene mutatni. Kicsit szomorúan hallottam azt az arányt, amit elnök asszony bemutatott, viszont azt gondolom - a társadalom 52,2 százaléka nő, a hírműsorokban meg 80 százalék férfi, a parlamentben ehhez most hozzászoktam, hogy körülbelül ilyen felállásban vagyunk -, ez arra kell mindannyiunkat sarkalljon, hogy ezen változtassunk. Úgyhogy ilyen szempontból az utolsó mondatom nem a rezignáltság és a szomorúság lenne, hanem hogy eredményes küzdelmet szeretnék mindenkinek kívánni, aki akár a közéletben, akár a politikában azzal foglalkozik, hogy ezeket a szomorú számokat megjavítsuk. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő asszony. Van-e még kérdés, hozzászólás az elnök asszonyhoz? (Jelzésre:) Dúró Dóra!

DÚRÓ DÓRA (Jobbik): Köszönöm szépen a szót. Nem szeretném ismételni azt, ami már elhangzott, illetve én is megköszönöm, elnök asszonynak a részletes beszámolót, ami valóban nagyon informatív volt.

Olyan kérdésem lenne, hogy arra vonatkozóan vannak-e mérések, hogy a férfiak és a nők egymáshoz való viszonyában hogyan mutatják be a nőket? Mert itt ebben, ahogy átfutottam és amiről beszélt, a női szerepekről önmagában volt szó, de az, hogy egy nőt a férfiakhoz képest hogyan mutatnak be, illetve milyen gyakran jelenik meg férfiakkal való kapcsolatát tekintve, akár munkakapcsolatról van szó, akár családi kapcsolatról, az is szintén fontos és informatív lenne megítélésem szerint.

Másrésről pedig azt kérdezném elnök asszonytól, hogy a különböző reklámokban, illetve a nőknek anyaként történő megjelenítését valamilyen módon tudja-e... - nyilván ez inkább törvényhozási feladat lenne, ezért inkább a véleményét szeretném kérdezni -, hogy az anyaságot mint pozitívumot bemutató reklámokat, műsorokat valamilyen módon díjazhatnák, például a reklámadó alóli felmentéssel vagy alacsonyabb adókulccsal, ha ilyen módon mutatnák be a családokat.

Hiszen amikor női szerepekről beszélünk, akkor úgy gondolom, nem lehet elhanyagolni azt, hogy a nők legfontosabb hivatása az anyaság lehet és ilyen módon fontos az, hogy a nőknek bemutassuk az életüknek ezt a részét is a médiában. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő asszony. Dr. Hoffmann Rózsának adom meg a szót.

DR. HOFFMANN RÓZSA (KDNP): Köszönöm szépen, elnök asszony. Nemcsak az illendőség kedvéért, hanem őszintén is úgy gondolom, hogy meg kell szólalni és ismét elismeréssel adózni Karas Mónika elnök asszonynak azért, hogy minden bizottsági megjelenésére nagyon lelkiismeretesen felkészül és alapos tájékoztatást kapunk. Ezt köszönjük szépen, megnyugtató volt.

A másik, amit mondanék, hogy persze csak belelapoztam ebbe a brosúrába, amit kaptunk, mert figyeltem közben a vitát, de úgy látom, hogy elismerésre méltóan komoly munka. 2013-as, ha jól látom, tehát ezt azért érdemes folytatni vagy megismételni. Ezt javaslom. Át fogom tanulmányozni alaposan, hogy mi ennek az üzenete.

Az iskolaügy mellett a média az, ami a legfontosabb nevelési tényező a társadalomban. Jóllehet, ez most már kitágult az internet világával, de azért a hagyományos televíziós csatornák még mindig jelentős szerepet töltenek be, ezért minden olyan javaslat jó és megfontolandó és támogatásra méltó, mint amelyet például Dúró Dóra képviselő asszony fogalmazott meg, hogy a média talán ma erőteljesebben tud nevelni, mint az iskola, hiszen az iskolába is bevisszük a médiát, egyszerű módszertani kérdés. A gyerekek ugyanabban a felgyorsult világban élnek, mint mi, és kapkodják a fejüket, viszont a vizuális ingerek, amelyek főleg a képernyőről érik őket, meghatározóak és erősek.

Úgy érzékelem, hogy az NMHH tudatában van ennek a felelősségének. Csak javasolnám és erősíteném ezt a tudatot, hogy minden megszólalásnak, minden intézkedésnek nagyon komoly pedagógiai tartalma van, és ez nemcsak a hátrányos helyzetben élő gyermekekre vonatkozik, hanem a jólszituált családokban élőkre is, hiszen mi magunk is többször szót emelünk a női foglalkoztatás érdekében a bölcsődék, az óvodák használata érdekében, amiből logikusan következik, hogy a gyerekek mind kevesebb időt töltenek a szülőkkel.

Ismerek a korábbi évekről olyan kutatási eredményeket, ahol kimutatták, hogy egy-egy családban a gyerekekkel egy héten 5-10 percet beszélgetnek a szülők mindössze. Ebben a családi ingerszegény világban, mert ha beszélgetés csak arra szorítkozik, hogy mi volt az iskolában - semmi - jól van, akkor vacsorázz és fekdj le, a gyerek mégis szívja magába az információkat és nagyon ügyesen és néha nagyon csavarosan tudja dekódolni a képi világot is. Én érzem az elnök asszony beszámolójából, hogy ezzel tisztában vannak. Nem azért szólaltam meg, mint ha bármit hiányolnék, csak erősíteni szeretném ezt a fajta nézőpontot.

Ha azt szeretnénk, hogy a világunk ne omoljék össze, amire elég jók az esélyek, sajnos - idézőjelben értem a jót - mostanában, akkor a médiának ezt a szerepét és felelősségét bizony tovább kell erősíteni. Soha nem lehet tudni, hogy mikor köszön vissza egy gyerek gondolkodásában, szavaiban, tetteiben az, amit egy-két vagy öt évvel ezelőtt látott vagy hallott, és ki tudja, hogy hogyan interpretál a gyerekekkel.

Ezért én híve vagyok mindenféle szigorú fellépésnek abban az esetben, ha a gyerekek fejlődésére, világképére negatív hatással van és idetartozik a negatív családkép, és idetartozik az is, ha a nők elleni bántalmazást vagy erőszakot netán olyan kontextusban mutatja be akármilyen adás, amiből negatív következtetéseket vonhat le a gyerek. Vagyis nem tudom megtagadni az eredendő hivatásomat: nagyon komoly pedagógiai munkára van szükség a média világában, és felelősséggel.

Még egyszer köszönöm, élvezettel hallgattam. Visszatartott egy-két telefon, azért késtem.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő asszony. Kunhalmi Ágnes jelentkezett még szólásra. Megadom a szót.

KUNHALMI ÁGNES (MSZP): Köszönöm szépen. Elnézést kérek, hogy elkéstem, ezért nem tudtam végighallgatni az ön beszámolóját, de bizonyára úgy van a végéből ítélve is, hogy nagyon részletes és komoly beszámolót hallott a bizottság.

Igazából nem tudom, hogy elhangzott-e az ön szájából, ezért bátorkodom feltenni a kérdést, hogy önnek elnökként, az NMHH elnökeként van-e módja és lehetősége arra, esetleg folynak-e ilyen - mert akkor lehet, hogy az én figyelmemet

kerülte el - konkrét kampányok, amelyek az ön hatáskörében vannak, vagy ön nagyon erősen ráhatással van arra, hogy ilyenek induljanak el?

Hiszen ahogyan említette Hoffmann Rózsa is, a családon belüli erőszak - és itt borzasztóan jelen van Magyarországon, tehát rémisztőek a legutóbbi számok is, hogy a 15 éven felüli nők 28 százaléka, azaz közel 1 300 000 lány - mert hogy még sokszor lányoknak nevezhetőek, akik áldozatul esnek - válik élete során nők elleni fizikai vagy szexuális erőszak valamely formájában áldozattá. A magyar nők 6 százaléka, mintegy 270 000 nő él jelenleg olyan párkapcsolatban, amelyben partnere fizikai, szexuális erőszakot követ el vele szemben.

Itt utalnék vissza arra, amit az előttem hozzászóló mondott, hogy ma tömegek élnek szegénységben, ahol csak a TV van gyakorlatilag. Ez a külvilággal az egyetlen kapcsolat abban a nyomorban és faluban és településen, ahol élnek. Ha a televízió kivül nem kapnak mondjuk valamilyen köldökzsínórt vagy segítséget, példát, mintát vagy bármit, ami eljut hozzájuk, hogy azt a szégyent vagy félelmet, ami bennük van, hogy szóljanak, ha valami éri őket, sokszor nincs más, csak ez az egyetlen csatorna. Azt hiszem, mindannyian jártunk már zsáktelepüléseken és borzasztó nyomorban, ahol még az iskolába is egy nagyobb településre kell elmenni.

Hozzáteszem, a pedagógusok jelentős része nem mer szembesülni azzal, ha olyan gyerekekkel találkozik, 15-16 éves, kamaszodó, nőségében fejlődő lányokkal, akiről ordít és látja a pedagógus, hogy valaki bántja őt otthon: partnere vagy édesapja. Tehát valamilyen erőszak áldozatává válik.

Sokszor sajnós - és a pedagógusképzésben meg az érzékenyítésben itt is nagyon sok feladat vár ránk -, de nagyon fontos mankó ezeknek a leányoknak, hogy ha a televízió keresztül kapnak egy olyan impulzust vagy biztatást, hogy ne hagyj, hogy azt csinálják veled. Neked is van szavad, van megoldás - hogy valakihez fordulhassanak.

Anyukám is 40 évet töltött el Kiskunmajsán a pályán. Borzasztó sok ilyen lánnyal találkozott. Otthon is volt nálunk, amikor jöttek ilyen lányok. Nincs más kapaszkodója. Tehát a szülők ugyanolyan rossz állapotban vannak, mint a gyerekek. És ez öröklődik. Itt jön be a médiumok szerepe.

Ha a közszolgálati média vagy a közszolgálati rádió például nem közvetít ilyeneket, amely mindenhol fogható Magyarországon, akkor ebből tényleg életek és tragédiák kerekednek ki. Erről szeretném kérdezni a véleményét, hogy tud-e ebben a magyaroknak vagy Magyarországon segítséget nyújtani, hiszen ez a felelősség nemcsak a mienk, hanem az öné is pontosan a betöltött pozíciójából fakadóan.

Egy másik kérdés - itt valószínűleg szintén az információhiány az, ami nincs meg nekem -, kérdeztem a háttérben, hogy ez a „Tehetsz róla, tehetsz ellene” kampány, a rendőrségnek ez az áldozatokat hibáztató attitűdjére világított rá, hatalmas botrányt kavart, és milyen elítélendőnek tartom azt a kampányfilmet. Nem tudom, hogy ezt csak iskolákban akarták-e bemutatni, vagy közszolgálati csatornán ez ment. Ha nem ment, annak örülök, de ha van erről információja, biztosan emlékszik rá, egy olyan videofilm, ami megelőzésre szolgált volna vagy érzékenyítésre, de pontosan azt a célt szolgálta, hogy az áldozatokat hibáztatja azért, ami történik velük. Lehet, hogy ezt talán időben le is vették. Ha valamelyik szakértő kolléga tud segíteni, hogy ezt végül is eltörölték-e, de erről nincs információm. Remélem, hogy nem került a közszolgálati médiába, hanem időben észbe kaptunk. A többit elmondták a kollégák, úgyhogy köszönöm szépen még egyszer.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő asszony. Mielőtt átadom a szót elnök asszonynak, még én is szeretnék reagálni néhány elhangzott felvetésre. Szél Bernadett felvetette, hogy egy etikai kódexet érdemes lenne kidolgozni elsősorban a kereskedelmi médiumokra. Azt gondolom, hogy ezt az albizottságunk kezdeményezheti. Tavasszal, amikor összefoglaljuk az éves tevékenységet, akkor megfogalmazzuk majd, körbejárjuk ezt a kérdést, és elindíthatjuk. Ez ügyben konzultálni fogunk még elnök asszonnyal is és más partnerszervezetekkel.

A másik, amit Dúró Dóra említett, hogy nagyon fontos, valóban a reklámokban, mindenféle műsorban, de elsősorban én is úgy érzem, a reklámokban mutatják be a nőt olyan színben akár az anyasággal kapcsolatban, akár nem az anyasággal kapcsolatban, hanem általában, ami sértheti a nők méltóságát. Emellett én még szeretném azt is hangsúlyozni, hogy nemcsak olyan reklámok és műsorok kellenének, amelyekben a nő mint anya és a nő mint nő pozitív szerepet foglal el, hanem nagyon fontos, hogy a család egésze is pozitív megjelenésű legyen és a férfi is mint apa. Tehát az apakép is nagyon fontos, hogy pozitív értelemben jelenhessen meg, tehát az anyakép, az apakép és a család egésze. Ez sajnos nem minden reklámban tetten érhető, de azt is tudjuk, hogy ez nem a Médiahatóság felelőssége, és nem a Médiahatóság feladata. De ha már erről a témáról beszélünk, akkor azt gondolom, érdemes még megemlíteni.

Amit dr. Hoffmann Rózsa és Kunhalmi Ágnes mondott, én azt gondolom, hogy a Médiahatóság nem veheti át a szülők szerepét és a pedagógusok szerepét. Nagyon erőteljesen hangsúlyozni kell a szülők és - ahogy Hoffmann Rózsa is mondta - a pedagógusok, a helyi szakemberek, az iskolapszichológusok, a gyermekjóléti központok és egyéb más szervezetek szerepvállalását. Emellett nagyon fontos valóban, hogy a média milyen segítséget nyújt közvetlenül akár nap mint nap, és milyen képet sugároz a családokban, a nappalikban.

A közszolgálati televíziót figyelem. A közszolgálati televízió élen jár abban - ezt meg lehet állapítani -, hogy a családról, a különféle szolgáltató intézményekről, a különféle segítő intézményekről olyan képet mutat be, egyáltalán olyan információkat szolgáltat, hogy aki ezt követi, nagyon könnyen eligazodhat, hogy kihez kell fordulnia akár egy támadás esetén, akár az emberi méltóság megsértése esetén. Ezt a tevékenységet a közmédiának köszönjük szépen.

Most megadom a szót elnök asszonynak válaszadásra.

Válaszok

DR. KARAS MÓNIKA elnök (Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság): Köszönöm szépen. Próbáltam jegyzetelni, úgyhogy így megyek a kérdések sorrendjében. Elnök asszony kérdésére, hogy jogszabály-szigorítást szükségesnek tartok-e, én azt gondolom, a jelenlegi jogszabályok alkalmazásában rejlik inkább a titok. Én a magam részéről szigorítást nem tartok szükségesnek. Amit Szél Bernadett képviselő asszony említett, hogy kiegészíteni, hogy szexista, tehát pontosítani a jogszabály szövegét, az bizonyosan segítene a jogalkalmazásban. De azt gondolom, hogy az emberi méltóság, mint egy általános fogalom, amely megillet nőt, férfit, mindenkit egyaránt, ezt alkalmazni már most is jól lehet, de egy pontosítás bizonyosan segítene.

Kérdésként merült fel, hogy kik tesznek panaszt. Összességében azt tudom mondani, hogy jó érzésű emberek, akár a civil szféra, akár a magánéletben, azok, akiknél, pestiesen szólva, kiveri a biztosítékot egy-egy ilyen műsor vagy egy-egy ilyen megszólalás. Szerencsére elég sokan vannak, tehát nem kell ahhoz kampányfelhívás, hogy most százával forduljanak a Médiatanácshoz egyenlevelek aláírói, mint ami más ügyekben esetleg előfordul. Tehát ahogy említettem, ugyanakkor emberi méltóság megsértése ügyében hivatalból is el tud járni a Médiatanács.

Az újságírókkal kapcsolatban, hogy esetleg érzékenyíteni vagy oktatni kéne őket, hogy mi az, mert nem tudják, mi az, ami elfogadható, én meg azt gondolom, minden újságírónak - most itt elsősorban férfiakra gondolunk - azt kellene megérteni, hogy az elfogadható, hogy amit ő az édesanyjához, a hűgához, a feleségéhez vagy a társához szívesen feltenne. Ez a mérce. Amit ő a saját környezetében megfelelőnek tart, az szerintem a riportalanyainak is megfelelő. Természetesen itt feltételezzük, hogy újságírónak olyan személyek kerülnek, akiknél ez a mérce általánosan ösztársadalmilag elfogadható.

A közszolgálati kódexszel, illetve ezzel az etikai szabályzattal kapcsolatban azt gondolom, hogy ezzel csak egyetérteni lehet, tehát ezt a magunk részéről természetesen támogatni tudjuk.

Dúró Dóra képviselő asszony kérdezte az egymáshoz való viszony mértékét. Eddig, ahogy említettem, számszerű mérés történt, tehát a megszólalók aránya volt a mérés középpontjában. A jövő évi piacfelügyeleti tervben amit a múlt héten tett közzé a Médiatanács, szerepel egy olyan típusú monitoring, hogy a médiabeli reprezentáció keretében milyen kontextusban jelennek meg a nők. Ott lesz egy kicsit mélyebb tartalmi mérés is. Ez a jövő évre vonatkozik, egyébként a Médiatanács ezt nem titkoltan azért is emelte be, mert erre az albizottsági ülésre már korábban meghívást kaptam, és ezért úgy gondoltuk, hogy ez a jövő évi mérés bizonyosan segíti majd az albizottság munkáját.

Kunhalmi Ágnes képviselő asszony kérdezte, hogy kampányokkal készül-e az NMHH. Itt azért alá kell húzni, hogy az NMHH egy szabályozó hatóság, tehát a kampányok elsősorban nem a hatóság feladata. Amit a hatóság tenni tud egyrészt kapcsolódva a gyermekek médiaismereteihez, ez a sokat emlegetett Bűvösölgy Médiaértés-oktató Központunk, illetve a tartalmakat a Médiatanács utólagosan tudja vizsgálni. Jogsértés esetén próbálunk eljárni úgy, hogy ez jogalkító is legyen a jövőre nézve, illetve ahogy említettem, támogatunk olyan alkotásokat, amelyek akár a nők megfelelő megjelenését is ezekben a támogatott filmekben megjelenítik.

Én nagyjából ennyit írtam össze. Amit elnök asszony a végén említett, a család megjelenítése, anya és apa együttesen, azzal én mélyen egyetértek, hiszen egy egészséges gyermek felneveléséhez és ahhoz, hogy egy kisfiú majd férfiként a nőkhöz hogy fog viszonyulni, az mindenképpen egy egészséges családmoddellen alapszik az én megítélésem szerint. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen elnök asszonynak a tartalmas, informatív előadását, beszámolóját és a kérdésekre adott válaszait. Én azt kezdeményezem az albizottság tagjainál és elnök asszonynál is, hogy közben én már lapozgattam ezt a kutatási beszámolót, amelyet kiosztott nekünk.

És igen izgalmasnak és újabb kérdéseket felvetőnek ítéltém, hogy erre térjünk vissza valóban valamikor a tavaszi ülészakon. Például nem esett szó ma, de itt, a

kutatásban is a női test mint áru a téma - most csak egyet-kettőt tallózásképpen felemlíték -, ez az egyik kutatási terület az anyagban. Vagy például az idealizált nőkép vagy idealizált férfikép, ami megintcsak egy olyan téma, amely a gyermek egészséges fejlődése szempontjából, a nők és a férfiak, a fiúk és a lányok szempontjából is hihetetlenül érzékeny téma ahhoz, hogy egészséges felnőttek és egészséges férfiak és nők váljanak a fiúkból és lányokból.

Akkor megköszönöm elnök asszonynak a mai előadását és azt, hogy rendelkezésünkre állt. Várjuk szeretettel önt tavasszal egy előre megbeszélte időpontban. Esetleg akik a kutatást készítették, ki tudjuk egészíteni a meghívottak körét. (Kunhalmi Ágnes: Az anyagot online megkaphatjuk?)

Az volt a kérdése képviselő asszonynak, hogy online is meg lehet-e kapni ezt az anyagot. (Karas Mónika: El tudjuk küldeni.) Köszönjük, akkor az albizottság e-mail címére kérnénk szépen és kiküldjük a tagoknak, mindenkinek, illetve a képviselő asszonynak is, ha még külön kéri.

Nagyon szépen köszönöm akkor dr. Karas Mónika elnök asszonynak, hogy rendelkezésünkre állt. Nagyon rövid technikai szünetet tartunk. Vizontlátásra, köszönjük szépen. (Karas Mónika elhagyja az üléstermet.)

Megkérem második előadónkat, dr. Gregor Katalint, az Egyenlő Bánásmód Hatóság főosztályvezetőjét, hogy első körben tartsa meg előadását. Mivel foglalkoznak? Ezen témán belül az emberi méltósággal kapcsolatos tevékenységükről, praktikájukról, gyakorlatukról, és ezt követően pedig ugyanúgy a képviselői hozzászólások, kérdések, felvetések, maga a vita tud megkezdődni. Megadom a szót.

Dr. Gregor Katalin bevezető tájékoztatója

DR. GREGOR KATALIN főosztályvezető (Egyenlő Bánásmód Hatóság):
Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt albizottsági Tagok! Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Az Egyenlő Bánásmód Hatóság nevében és képviseletében is szeretném megköszönni a lehetőséget, hogy egyrészt röviden bemutassam a hatóságot, amely most már 10 éve, illetve el is múlt 10 éve, hogy működik, végzi a tevékenységét, és ezen belül is, ami köré a beszámolómat összpontosítom, szeretném bemutatni az EBH-füzetek első példányát, ami online elérhető a hatóság honlapján, és ami a munkahelyi zaklatás, szexuális zaklatás témáját fejt ki közérthető módon, és teszi a nagy nyilvánosság számára is elérhetővé.

A következő EBH füzet - már most felhívom mindenki figyelmét - készül, és várhatóan január elején vagy még december végén megjelenik. Ez pedig az oktatás területén a zaklatásról ad informatív ismereteket. A hatóságról röviden annyit szeretnék mondani, hogy 2004. január 27-én lépett hatályba az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, annak kapcsán, hogy Magyarország csatlakozott az Európai Unióhoz, és az uniós irányelvek, az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos több uniós irányelv átültetése a hazai jogalkotáshoz szükségessé vált.

Maga a hatóság egy évvel később kezdte meg a működését, konkrétan 2005. február 1-jével állt föl, és azóta fokozatosan növekvő létszámmal, jelenleg 25 fővel látjuk el a feladatunkat országos hatáskörű, autonóm hatóság, szervezet vagyunk, ami azt jelenti, hogy Budapesten van a székhelyünk és gyakorlatilag innen utaznak a kollégák tárgyalásokra, azokra a helyszínekre, ahol a panasz érkezik, ahol a

panaszosok élnek, és ez meglehetősen nagy elfoglaltságot biztosít a számunkra, hiszen egy maroknyi jogászcsapat végzi ezt a feladatot. tíz fővel látjuk el jelenleg.

Képviseljük ezen túlmenően a hatóságot bíróságok és más hatóságok előtt, hiszen a hatóság döntéseivel szemben a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz lehet jogorvoslatért fordulni. A hatóságot elnök vezeti, akit a köztársasági elnök 9 évre nevez ki.

A hatóság munkáját segítik, de nem közzolgálati tisztviselői státusban, az egyenlőbánásmód-referensek, akik ügyvédek, és tulajdonképpen megyénként egy-egy ilyen egyenlőbánásmód-referens dolgozik azon, hogy a panaszokat fölvehessék vidéken, illetve kistérségekben, járásokban is. Tehát hogy ne kelljen a sérelmet szenvedett félnek tollat ragadnia, leírni a sérelmét, hanem jegyzőkönyvbe mondhatja ezeknél az egyenlőbánásmód-referenseknék, akik továbbítják ezeket a panaszokat a hatósághoz, illetve ellátják tanácsokkal a hozzá fordulókat.

Természetesen ezenkívül maga a hatóság itt, a budapesti székhelyén is tart ügyfélfogadást minden hétfőn, tehát aki úgy gondolja, személyesen is fordulhat hozzánk.

A mai napon többször elhangzott az emberi méltóság sérelme, megsértése. Szeretném mindenki figyelmét felhívni arra - és ezzel egy picit a hatóság hatáskörét is szeretném megvilágosítani -, hogy minden hátrányos megkülönböztetés sérti az emberi méltóságot, de nem minden emberi méltóságot ért sérelem tartozik az Egyenlő Bánásmód Hatóság hatáskörébe, tehát nem minden esetben tudunk eljárni, amikor a panaszos arról értesít bennünket, hogy az emberi méltósága sérült.

A hatóság hatáskör hiányában tehát nem vizsgálódhat például a családon belüli erőszak ügyében olyan esetekben, ahol a zaklatás vagy szexuális zaklatás súlyosabb cselekményeket valósít meg, például szabálysértést vagy bűncselekményt. Ha ilyen tapasztalunk, tehát ha ilyen jellegű panasz érkezik hozzánk, azonban nem maradunk tétlenek, mert tájékoztatjuk a hozzánk fordulókat egyrészt arról, hogy mely civil szervezetekhez tudnak tanácsért, segítségért fordulni, illetve amikor szabálysértés, bűncselekmény gyanúját észleljük, akkor a panaszt továbbítjuk és továbbítanunk is kell az ügyészség, a rendőrség felé. Elenyésző az ilyen megkeresések száma, de minden évben elő szokott fordulni.

Röviden arról is szeretnék beszámolni, hogy évi 1000-1200 körüli panasz érkezik hozzánk. Természetesen nem minden panaszból lesz ügy. Körülbelül 300-350 érdemi döntést hozunk, amikor érdemben döntjük el határozattal, hogy igaza van a hozzánk fordulóknak vagy el kell utasítanunk megalapozottság hiányában a panaszát.

Statisztikai adatokat vezetünk arról, hogy mennyi a férfi és női panaszosok száma, és ez évek óta nagyon kiegyenlítődik.

Tehát körülbelül 50-50 százalékban fordulnak hozzánk férfiak és nők annak kapcsán, hogy úgy érzik, velük szemben az egyenlő bánásmód követelménye sérelmet szenvedett. Ugyanakkor azt kell mondjam, hogy jóval magasabb a nők érdekérvényesítési képessége olyan esetekben, amikor törvényes képviselőként a gyermeküket ért sérelem okán keresik fel a hatóságot. Ezekben az esetekben, amikor törvényes képviselőként érkezik a panasz, fordul a hatósághoz valaki, jóval magasabb a nők aránya.

Az egyenlő bánásmódról szóló 2003. évi CXXV. törvény nagyon sok, összesen 19+1 védett tulajdonságot nevesít. Ezen belül külön szeretném kiemelni a nemi hovatartozást, az életkor miatti diszkriminációt, illetve az anyaság és terhesség miatti

hátrányos megkülönböztetést, mert különösen ezeken a területeken tapasztaljuk azt szintén statisztika alapján, hogy magasabb a nőket ért sérelmek száma.

Ugyanakkor nem szabad megfeledkezni arról, hogy a látencia elég magas. Akár a foglalkoztatás területéről érkezik hozzánk panasz, például az egyenlő értékű munkáért egyenlő bér sérelme miatt, ahol kifejezetten amiatt fordul hozzánk a női panaszos, hogy úgy érzi, a bérezése elmarad a vele azonos értékű munkát végző férfi kollégáihoz képest, tehát a látencia, továbbra is azt kell mondjam, magas. Meggondolják az ügyfelek, hogy a hatósághoz forduljanak-e, mert megtorlástól tartanak, jöllehet, az egyenlő bánásmódról szóló jogszabály a megtorlásra is ad jogorvoslatot.

A hatóság azért, hogy a munkájáról, a tevékenységéről folyamatosan tájékoztassa a közvéleményt, amely egyébként jogszabályi feladata is, számtalan esetben vállalja civil szervezetek, érdekképviselői szervezetek meghívására előadások tartását, workshopok lebonyolítását. Tavaly zárult egy ötéves TÁMOP 5.5.5. programunk. Ennek keretében rendszeresek voltak azok a 3 napos érzékenyítő és jogi tréningek, amelyek gyakorlatilag az ország egész területén szóltak az köztisztviselőktől kezdve a munkavállalókon keresztül a rendőrökig, a legkülönbözőbb célcsoportokhoz és tréningeztük, képeztük őket, az első részében egy másfél napos érzékenyítő, majd egy másfél napos jogi tréning következett. Ez ismertté vált több mindenki számára és azt követően, hogy bár tavaly ősszel lezárult ez a TÁMOP-program, megkeresés érkezett például az MTVA Alapítványtól, és felkérték tavaly ősszel a hatóságot arra, hogy munkatársain keresztül képezze az ottani dolgozókat és tartson számukra is ilyen tréninget. Azt ugyan nem tudtuk megcsinálni, hogy 3 napos tréning keretében történjen ez a képzés, de a kollégáink minden héten elmentek és egy több órás érzékenyítő, illetve jogi tréninget tartottak az MTVA munkatársai részére egy éven keresztül. Ez idén tavasszal zárult le, és azt kell hogy mondjam, elég sikeres volt.

A gólyatábori eset után elhangzott dr. Karas Monika részéről, hogy büntetést kapott az egyik médium azzal kapcsolatban, ahogy ezt az esetet taglalta, ahogy erről az ügyről beszélt. El kell hogy mondjam, hogy nem sokkal a történetek után megkereste a hatóságot az ELTE, és felkért bennünket arra, hogy zaklatás, szexuális zaklatás témájában az oktatók részére tartsunk előadást. Ezt is sikerrel abszolváltuk, és meglehetősen informatív, illetve interaktív volt, mert nagyon sok kérdés fogalmazódott meg az oktatók részéről, amelyekben nem láttak világosan, és sikerült elválasztani egymástól azokat az ügyeket, ügycsoportokat, ahol a hatósághoz lehet fordulni például egy zaklatás, szexuális zaklatás témájában és azokat az eseteket, ahol már szabálysértés, bűncselekmény okán nem tudunk eljárni.

Most szeretnék rátérni a beszámoló elején ismertetett vagy felhozott egyenlő bánásmód füzetre. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság tehát 2015-ben EBH-füzetek címen a honlapján elérhető és a diszkrimináció egyes típusait részletesen bemutató kiadványokkal szeretné tájékoztatni mindazokat, akik akár ügyfélként, akár az ügyfelek képviselőjeként az egyenlő bánásmód megsértése miatt a hatósághoz szeretnék fordulni. Bár - amint említettem - tíz éve működünk, de a hatáskörünk még nagyon sok ember számára nem világos, nem tiszta. Hozzánk túlnyomórészt egyéni panaszok érkeznek, de öröndetesen megszorodtak olyan civil szervezetektől, szakszervezetektől, érdekképviselői szervezetektől érkező panaszok is, amelyekben meghatározatlan csoportok érdekében, meghatározatlan számú csoport

érdekében lépnek fel a civilek vagy a szakszervezetek, magyarul közérdekű igényérvényesítőként fordulnak a hatósághoz és kérik a hatóság eljárását. Az első EBH-füzet a munkahelyi zaklatás témájában született tehát, a tájékoztató anyagnak az a célja, hogy az egyenlő bánásmód követelményét sértő zaklatást, a megelőzése érdekében történő fellépést, a jogérvényesítés módját konkrét példákon keresztül mutassa be nemcsak a hátránnyal érintettek, hanem a munkáltatók, érdekképviselői és civil szervezetek számára is, hozzájárulva ezzel a megelőzéshez és a jogtudatosság növeléséhez.

Amikor egyébként az egyenlő bánásmódról szóló jogszabály hatályba lépett, akkor elkövetett a jogalkotó egy apró hibát, ugyanis a zaklatás tényállásáról szóló 10. § (1) bekezdése nem nevesítette külön a szexuális zaklatást. Erre felhívták a hatóság figyelmét, amikor ellenőrizték, hogy megfelelően implementálva lettek-e az európai uniós irányelvek, és másfél évvel később bekerült a szexuális zaklatás is a jogszabályba. Ha nem is olyan módon bontja ki ezt a fogalmat, ahogy az irányelvekben szerepel, de mindenképpen alkalmas arra, hogy tulajdonképpen az irányelvek implementálása megfelelően megtörténjen, és meg is valósult ez.

A zaklatás a diszkrimináció egyik formája, a közvetlen, a közvetett hátrányos megkülönböztetésen, a megtorláson és a szegregáción kívül, és zaklatás miatt különböző védett tulajdonságokkal összefüggésben fordulnak hozzánk a panaszosok. Nem csak feltétlenül a női nemhez való tartozás miatt érhet valakit zaklatás és nem csak feltétlenül a foglalkoztatás területén, bár a legtöbb panasz kétségkívül innen érkezik. Érhet valakit zaklatás - csak hogy példákat említsek - a fogyatékossgával, a vallási meggyőződésével, a szexuális irányultságával, az életkorával, a politikai nézeteivel összefüggésben is.

A jogszabály úgy fogalmaz, hogy zaklatásnak minősül az az emberi méltóságot sértő szexuális vagy egyéb természetű magatartás, amely az érintett személynek a 8. §-ban meghatározott valamely védett tulajdonságával van összefüggésben, és célja vagy hatása valamely személlyel szemben megfélemlítő, ellenséges, megalázó, támadó környezet kialakítása.

Nagyon lényeges az, hogy akár az egyik tényállási elem megvalósulása esetén is már beszélhetünk zaklatásról és megvalósulhat egy mozzanatos cselekménnyel is, bár a hozzánk érkező panaszok azt tükrözik, hogy általában egy hosszabb folyamatról van szó, és különösen amikor szexuális zaklatásról beszélünk, általában vár a hozzánk forduló - és tipikusan női panaszosaink vannak - nő azzal, hogy összeszedve a bátorságát megkeresse a hatóságot.

Nagyon lényeges, hogy a hatóság zaklatás, szexuális zaklatás esetén soha nem a konkrét személlyel szemben lép fel, hanem minden esetben a munkáltatóval vagy a szolgáltatóval szemben. Tehát érhet szexuális zaklatás valakit bizonyos szolgáltatás igénybevétele esetén is, bár a panaszok tipikusan nem erről a területről jönnek, de szerintem ennek az oka a tájékoztatatlanság. Tehát amikor például igénybe veszünk egy masszórt vagy egy szállodát és nőként tapasztaljuk, hogy a biztonsági őr vagy a portás szexista megjegyzéseket tesz ránk vagy hovatovább ezen túlmenően súlyosabb esetek is megvalósulnak. Külföldi példák egyébként vannak erre nézve, de a hatóság tipikusan a foglalkoztatás területéről kap panaszokat.

Amint elmondtam, soha nem a konkrét személlyel, a zaklatóval szemben indítjuk meg az eljárást. Ennek oka egyszerűen az, hogy ha az EBK-törvény - az egyenlő bánásmódról szóló jogszabály - személyi hatályát nézzük meg, akkor ott föl van sorolva részletesen, hogy kikkel szemben lehet az eljárást megindítani. Az 5. § d) pontja említi, nevesíti a munkáltatót, tehát a munkáltatóval szemben járunk el.

Ez azt is feltételezi - és ezt nagyon lényeges hangsúlyozni -, hogy aki úgy érzi, hogy zaklatás, szexuális zaklatás áldozata, az első körben, amikor illet tapasztal magával szemben, akkor ha nem a munkáltatói jogkör vezetője maga a zaklató, akkor a felettesének, illetve a munkáltatói jogkör gyakorlójának kell ezt az esetet jelentenie és jogorvoslatot kérni, kivizsgálást kérni a panaszára pontosan annak érdekében, hogy ha nem eredményes ez a vizsgálat a munkáltató részéről, akkor fordulhat az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz, és kérheti az eljárást a munkáltatóval szemben annak nem megfelelő, nem hatékony intézkedése miatt.

A hatóság ezekben az eljárásokban általában nagyon részletes bizonyítási eljárást folytat le, tehát meghallgathat tanúkat, okiratokat szerezhethet be, emailes levelezéseket kérhet be, sms-eket nézhet meg, és természetesen magát a zaklatót minden esetben tanúként idézi és hallgatja meg az eljárása során.

Érzékeny téma a zaklatás, ezen belül is a szexuális zaklatás, és nagy a látencia, mint említettem. Komoly problémát jelenthet az, hogy az esetek egy részében nincs okirati bizonyíték, nem szívesen tanúskodnak vagy nincs tanú. Négyszemközt történik az eset, tehát nagyon nehéz ilyen esetet feltárni, felgöngyölíteni. Itt szeretném hangsúlyozni, hogy a hatóság minden esetben elfogadja a titokban készített hangfelvételeket bizonyítékként, tehát aki ilyenekkel rendelkezik, megkönnyíti a saját dolgát annak alátámasztására, hogy ő zaklatás, szexuális zaklatás áldozatává esett.

Azokban az esetekben, amikor a hatóság megállapítja a jogsértést és elmarasztalja a munkáltatót, különböző szankcionálási lehetőségei vannak. 50 000 forinttól 6 millió forintig terjedő bírságot szabhat ki, a döntését nyilvánosan közzéteheti a jogsértő megnevezésével a honlapján vagy a jogsértő szervezetnek, munkáltatónak a honlapján 30-45-60 vagy 90 napra. Eltilthatja a jogsértőt a jogsértő magatartás jövőbeni tanúsításától. Amennyiben a jogsértő magatartás még folyamatban van, akkor kötelezheti annak az azonnali abbahagyására, és tulajdonképpen ezenkívül előfordulhat az is, hogy a jogsértő és az áldozat egyezséget köt a hatóság előtt, ezt pedig szintén határozattal hagyhatja jóvá a hatóság.

Elképzelhető ugyanis az - és van is erre példa -, hogy miután megindul a közigazgatási eljárás a munkáltatóval szemben, a munkáltató felajánl valamilyen kompenzációt a jogsérelmet szenvedett félnek, és a másik fél ezt elfogadja.

Hangsúlyozom, hogy a hatóság által jóváhagyott egyezségben olyan dolog nem szerepelhet, hogy maga a jogsértés kimondásra kerül, és olyan egyezséget sem hagyunk jóvá, amely valamely jogszabályba ütközik. Azokban az esetekben, amikor a felek megegyeznek, de nem kívánják azt, hogy a hatóság hagyja jóvá az egyezségüket, akkor az történik, hogy egyszerűen a panaszos visszavonja a kérelmét, és a hatóság ebben az esetben végzést hoz és megszünteti az előtte folyamatban lévő eljárást.

Azt kell hogy mondjam, hogy az említett szankciókat általában egymás mellett, tehát többet is alkalmazva jár el a hatóság. Tehát a pénzbírság kiszabása mellett alkalmazzuk a döntésünk nyilvános közzétételét, egyszerűen azon oknál fogva, hogy sokszor egy ilyen nyilvános közzététel a jogsértő nevének megjelentése mellett nagyobb visszatartó erőt képvisel, mint az egymillió vagy kétmillió forintos bírság, különösen azokban az esetekben, ahol a jogsértő szervezet egész egyszerűen nem érzi megrázkódtatásnak a pár millió forintos bírságnak a megfizetését. Ugyanakkor érzékenyen érinti, hogy 30-45 vagy 60 napig a saját honlapján, illetve a hatóság honlapján megjelenik, hogy milyen magatartást tanúsított. *(Kunhalmi Ágnes: Nagyon helyes.)*

Azt kell hogy mondjam, hogy a magatartások vizsgálata során említettem, hogy megfélemlítő, ellenséges, támadó környezet kialakítása vagy ha a magatartás már

önmagában ezt célozza, ez a hatása, minden esetben megállapítható, hogy zaklatás történt.

Volt olyan esetünk, amikor multinacionális cég kivizsgálta ugyan a női panaszos kérelmére a szexuális zaklatást, azonban próbálta elbagatellizálni a tényállást, és meggyőzte vagy próbálta meggyőzni a panaszost arról, hogy nem szexuális zaklatásról volt szó, hanem egyszerűen egy munkahelyi mobbingról. A panaszos ezt nem fogadta el, ráadásul az őt zaklató kolléga sem kapott megfelelő súlyú büntetést a munkáltató részéről, és ezt követően fordult az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz. Egészen a Kúriáig kellett ezt az ügyet elvinnünk, mert a cég minden fórumon megtámadta a döntésünket.

Ugyanakkor vannak olyan esetek is, amikor nem sikerül az ok-okozati összefüggést kimutatnunk. Ilyen esetben el kell hogy utasítsuk a panaszt. Szexuális zaklatás esetén nagyon fontos hangsúlyozni, hogy amikor kölcsönösségről van szó, tehát főnök és beosztott között kialakult egy viszony a munkahelyen, viszont elérkezett ez a kapcsolat egy olyan ponthoz, amikor a nő már visszautasítja a közeledését a főnökének vagy a beosztottjának, és nem talál megértésre, nem történik a magatartás megszűnése, abbahagyása, akkor elérkezünk egy olyan ponthoz, hogy gyakorlatilag az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz lehet fordulni.

Ugyanakkor ha kölcsönösségről van szó, és huzavona történik a felek között, a tipikus „Húzd meg, ereszd meg!” viszony, akkor kockázatosnak tartom rögtön a hatósághoz történő fordulást, mert itt mind a két fél magatartása tevékenyen közrejátszik az adott esetben sérelmes helyzet megvalósulásához is. Ezek az esetek eredményezhetik egyébként vagy eredményezik azt, hogy a hatóság nem látja megállapíthatónak a zaklatást, a szexuális zaklatást, tehát a tényállás megvalósulását, mert a másik fél is tevékenyen közrejátszik magatartásával a körülmények alakulásában.

A munkahelyi zaklatásról még annyit szeretnék mondani, hogy nemcsak aktív magatartással valósulhat meg. Sok ember képzetében, tudatában az él, hogy akkor vagyok egy zaklatás szenvedő alanya, ha mondjuk a főnök minden reggel megsimogatja a buksimat, virágcsokrot helyez az asztalomra, dicséri a dekoltázsomat, malackámnak, kutyuskámnak nevez. Önmagában passzív magatartással is megvalósulhat a zaklatás vagy a szexuális zaklatás, tehát ezekben az esetekben is az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz lehet fordulni. Természetesen nemcsak azokban az esetekben, amikor főnök-beosztottról van szó, hanem azokban az esetekben is jogorvoslat kérhető, amikor mellérendeltségi viszonyban álló kollégák között történik zaklatás, szexuális zaklatás.

A passzív magatartás minden esetben a munkáltató részéről merül fel, tehát amikor a munkáltató jóindulatúan szemet huny az ilyen események fölött. Pár évvel ezelőtt történt az az eset, hogy az egyik neves egyetem ellen érkezett panasz takarítónőktől, akik azt sérelmezték, hogy a karbantartók vezetője mindennap obszcén vicceket mesélt ezeknek a takarítónőknek munkakezdekor, illetve meztelen hölgyek fényképeit mutogatta a számukra, illetve az öltözőszekrény ajtaját kitérta és az oda felragasztgatott hölgyek fényképét mutogatta volna, vagy szerette volna megmutatni a hölgyeknek.

Az esetet hiába jelezték a munkáltatói jogkör gyakorlója felé, ő elbagatellizálta ezt az ügyet, és azt mondta, hogy oldják meg egymás között. A biztosítékot az verte ki az egyik panaszosnál, amikor ez a karbantartó már a nemi szervének a méretével

kérkedett (*Derültség.*), és ekkor fordult a hatósághoz és kérte az eljárását. Ismétlem, itt, ebben az esetben maga a rektor kapta az eljárás alá vonásról szóló értesítést, tehát nem a karbantartók vezetője, és nem tudta kimenteni magát az egyetem, tehát a hatóság elmarasztalta, mert nem tett semmilyen intézkedést, hogy megszüntesse ezt a fajta magatartást.

Ugyanakkor idén hoztunk olyan döntést pár hónappal ezelőtt, amit nem is támadott meg egyébként a kérelmező, ahol nem láttuk bizonyítottnak a zaklatás tényállását. Itt szexuális irányultság volt a védett tulajdonság, és a munkáltató megfelelően igazolta azt, hogy a zaklató és a zaklatott személyét elkülönítette, teljesen más telephelyre osztotta be a zaklatót. A zaklatott személy pedig az intézkedést követően, tehát be sem várva a munkáltatói intézkedés hatását, táppénzre vonult, mert ő azt szerette volna, ha a munkáltató megszünteti a munkaviszonyát a zaklatónak. Konkrétan ezzel a kéressel is fordult az Egyenlő Bánásmód Hatósághoz. A vizsgálat lefolytatása azt állapította meg, hogy a munkáltató intézkedése valószínűleg elegendő lett volna. Akkor történt volna igazából a puding próbája, ha nem vonul táppénzre maga a zaklatott személy, tehát ha továbbra is úgy érzi, hogy zaklatás éri, problémát okoz neki a korábbi zaklató, nem elégséges a munkáltató intézkedése, akkor megalapozott lett volna álláspontunk szerint ez a beadvány. Ennek hiányában el kellett, hogy utasítsuk.

Ez a kis füzet elektronikusan érhető el a hatóság honlapjáról. Néhány kiadványt viszont hoztam önöknek, ami nem a zaklatás, szexuális zaklatás témáját öleli fel, de például „Az egyenlő bánásmód mindenkit megillet” címmel készített oktatófilmünkben egyebek mellett a zaklatásról is hallhatnak, illetve a „Mit kell tudni az Egyenlő Bánásmód Hatóságról?” kis füzet pedig közérthető módon ad tájékoztatást, hogy mely esetekben tudunk eljárni és érdemes a hatósághoz fordulni.

Nem említettem, de bizonyára önök közül többen tudják, hogy a hatóság eljárása ingyenes. Tehát semmiféle illetéket fizetni nem kell. A bíróságokhoz képest az ügyintézési határidő is jóval rövidebb, mert 75 nap alatt, gyermekek, kiskorú veszélyeztetése esetén 45 nap alatt szükséges, hogy a hatóság döntést hozzon. Természetesen ezekbe az esetekbe olyanok nem számítanak bele, amikor például szakértőt kell kirendelnünk, vagy hiánypótlásra szólítjuk fel a kérelmezőt, vagy esetlegesen felfüggesztést kérnek a felek, mondván, hogy egyezségi tárgyalásokat folytatnak egymással.

A TÁMOP 5.5.5. program, projekt keretében készítettünk egy hangoskönyvet „Engem érdekel” címmel. Igazából itt a fiatalokat szólítottuk meg, hogy készítsenek pályaműveket azzal kapcsolatban - rövid novellákról van itt szó -, hogy miként tapasztalják azt a napi életben a tevékenységük során, amikor álláspontjuk szerint sérül, sérült az egyenlő bánásmód követelménye velük vagy a környezetükben élőkkel szemben.

Nagyon érdekes novellák ezek. Némelyik megható, másikkal elgondolkodásra készített. Tehát hogy látják a fiatalok, mit tudnak a hatóságról, mit tudnak az egyenlő bánásmódról, az emberi méltóságról.

Végül készítettünk egy kutatást pár évvel ezelőtt A férfiak és nők közötti jövedelemegyenlőtlenség és a nemi szegregáció a mai Magyarországon címmel. Ez egy kutatássorozat része, online egyébként szintén elérhető a hatóság honlapján. Ebből egy példányt hoztam önöknek, de igény szerint - amennyiben megkeresés érkezik hozzánk - természetesen tudunk ebből több példányt is nyújtani a kis EBH-füzetből; illetve az Engem érdekel és Az egyenlő bánásmód mindenkit megillet

kiadványokból pedig azt hiszem, elegendő példányt hoztam, hogy itt most mindenkinek jusson.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Köszönöm szépen, hogy lehetőségem volt röviden beszámolni a hatóság munkájáról. Amennyiben kérdések vannak, szívesen válaszolok azokra.

ELNÖK: Köszönöm szépen, főosztályvezető asszonynak az igen részletes, tartalmas, mindenre kiterjedő beszámolóját. Azt szeretném már akkor megragadva a szót - kérni, hogy igen, azt a kutatást ha az albizottság részére elküldi vagy megmondja hogy hol tölthető le - gondolom a honlapjukról... *(Dr. Gregor Katalin: Igen, a honlapunkon rajta van. A www.egyenlobanasmod.hu-n online elérhető. Egy példányt viszont itt fogok hagyni.)* köszönjük szépen a kiadványokat is, és ezt pedig kérem, hogy az albizottság részére a link legyen majd elküldve. Köszönjük szépen.

Egy kérdésem rögtön lenne. Ezek a kiadványok, különösen azok, melyek a fiatalokat célozzák meg, hol elérhetőek. Nem a magunk részére, hanem hol terjesztik? Tehát ezt megkapják-e esetleg a középiskolák vagy az egyetemek, és hol elérhető azok számára, akik nem böngészik az önök honlapját, hanem el van nekik célzottan küldve és használják esetleg pedagógusok vagy civil szervezetek vagy megfelelő intézmények.

Kérdezem az albizottság tagjait, hogy ki szeretne hozzászólni, kérdezni. *(Jelzésre:)* Szél Bernadett elsőként!

Kérdések

DR. SZÉL BERNADETT (LMP): Köszönöm, elnök asszony. Igyekszem rövid lenni, és köszönöm a főosztályvezető asszonynak a tényleg tartalmas beszámolóját.

Két dolgot szeretnék mondani. Az egyik az, hogy le szeretném szögezni, hogy az EBH olyan hatóság, amelyet az LMP tovább erősítene, mert szerintem ők borzasztó fontos feladatot látnak el. Mindig próbálunk forrásokat, pluszforrásokat juttatni a hatósághoz, ugyanis ahogy ez a főosztályvezető asszony beszámolójából kiderült, a hatósági feladatok mellett a társadalmi szemléletformálás is a feladata ennek a hatóságnak. Itt nyilván lehetne még forrásokat bőven arra használni, hogy azt a társadalmi szemléletformálást elvégezzék, ami nélkül a mi jogalkotói, országgyűlési, parlamenti vagy bármilyen más jellegű munkánk nem tud eredményes lenni maradéktalanul. Szerintem ezt nagyon fontos hangsúlyozni, hogy itt a társadalmi szemléletformáláson nagyon sok minden múlik az egyenlő bánásmód és az emberi méltóság kapcsán.

Egy dolgot szeretnék mondani, mert így megfogalmazódott bennem az a gondolat, hogy igen, kevés az emberek információja arról, hogy milyen lehetőségeik vannak. Vannak szerencsére olyan emberek, akik megtalálják az utat, kiállnak érte, stb. Az önök forrásai végesegek, nyilván nem tudnak mindenhol hirdetni, de például tévéműsorokban amikor például családon belüli erőszak vagy nők elleni vagy párkapcsolaton belüli erőszak a téma, fontos lenne szerintem - ez nem kifejezetten az önök hatóságához kapcsolódik, de ezt is indítványozhatná a bizottság -, hogy ha ilyen téma van műsoron a médiában, akkor kiírni azt, hogy a bántalmazott nők hova fordulhatnak, hol van lehetőség. És hogy ez ugyanúgy megvalósuljon, mint ahogy más esetekben már látunk ilyen példákat.

Bocsánat, az ön beszámolója alatt fogant meg ez a gondolat a fejemben, de elnök asszonynak ezt javasolnám, ha esetleg a bizottság egy ilyen állásfoglalást vagy valamit elindítana, ez szerintem rengeteg embernek segítene, mert visszatérően, ahogy itt ülünk bizottsági üléseken, tudjuk azt vagy látjuk azt, hogy vannak törvények, lehet rajtuk nyilván tökéletesíteni, fogunk is próbálni ezen tökéletesíteni, de az információ az, ami nagyon fontos, hogy megtörténjen.

Egyébként meg köszönöm szépen. A főosztályvezető asszonynak és a hatóságnak jó munkát kívánok a továbbiakban is, és továbbra is azon fogunk dolgozni, hogy legyenek még források, mert mint említettem, szerintem nagyon fontos az a tevékenység, amit végeznek.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő asszony. Kunhalmi Ágnesnek adom meg a szót.

KUNHALMI ÁGNES (MSZP): Köszönöm szépen. Folytatva, amit Szél Bernadett mondott, pontosan ugyanerre kívántam felhívni a figyelmet, és nem tudom, hogy itt tetszett-e lenni akkor, amikor Karas Mónikát meghallgattuk; ugyanerre hívtam fel a figyelmet, az információterjesztésre.

Ha tehát társadalmi szemléletformálásról beszélünk, hogy az eljusson tömegekhez, akkor az állam szereplőinek, az államnak van feladata azzal, hogy formálja a társadalom szemléletét, az állam finanszíroz, létrehoz intézményeket, ezért nagyon büszke vagyok arra, hogy 2003-ban mi, szocialisták ezt az intézményt létrehoztuk. Ahogy az ön szavaiból kihallom, most már egy nagy tanulási folyamaton ment át maga az intézmény, folyamatosan önök is tapasztalják. Nyilván együtt tanul a társadalom az elmúlt 25 évben a maga nyűgjével, bajával, tehát ez egy természetes folyamat, hogy az EU-s csatlakozással új intézmények is jöttek Magyarországra, és nagyon fontos szerepet töltenek be.

Amire Betti felhívta a figyelmet és amit a hétköznapijainkban is tapasztalunk meg amit a pedagógusok meg az állam szereplői, de a rendőrök is visszaigazolnak, hogy ma minden jogszabály adott, nyilván lehetne fabrikálni, ezt mondta Betti, jól mondta, kellene majd módosítani, több pénz kellene egy csomó mindenre, de ami a legnagyobb probléma, hogy nem érnek össze a szálak.

Tehát a legtöbb esetben önök is erőn felül teljesítenek, de az önök munkáját is megkönnyítené akár az érzékenyítésben, akár az együttműködésben, ha az állam intézményei ezt az egész szempontrendszert, amit ön itt most előadott és ami önöktől ered leginkább és terjesztik ezt, mindenki magáévá tenné.

Tehát csak arra az ellentmondásra hívnám fel a figyelmet, hogy ha van az állam, a politikai vezetés - például a szegregáció kérdésében -, amely más szemléletet csorgat végig az iskolákon, akkor az Egyenlő Bánásmód Hatóság, amely szintén az állam és a politika által befolyásolt, jogszabályok által befolyásolt szervezet is, ugye, pont az ellenkező hatásért van, hogy fékek és ellensúlyok meglegyenek, akkor sokszor nagyon nehéz ezeket összehangolni.

De a lényeg a lényegben az, hogy ma - visszatérve az eredeti problémához - kiesnek sokszor a bántalmazottak a körből. El sem jutnak önökig. Tehát egy rendőr, egy pedagógus sokszor - a rendőr még csak-csak, de a pedagógusokra visszatérve megint - nagyon sok esettel találkozik, és tudom, hogy a továbbképzések kapcsán önök találkoznak a pedagógusokkal, itt vannak az oktatási anyagok, és lehetne ezt szélesíteni is, de ma sokszor egy pszichológiai gát hatalmasodik el a tanítónőknél is, amikor ilyen esettel találkoznak, és nagyon nehéz őket rávenni arra, hogy lépjenek, hogy fogják meg a gyerek kezét, fogják meg a bántalmazott kezét, hogy ne féljenek!

Hogy mondjam? Ez közös felelősségünk, az intézményeknek, a politikusoknak, a médiumoknak, hogy az a szemlélet hassa át az egész társadalmat, hogy bátran tegyék meg azokat a lépéseket, amiket meg kell.

Csak egy példát hozok ide a bizottság elé. Kevés hely van, ahol ezt igazából el tudom mondani, de a fővárosi oktatási bizottságban ültem az előző 4 év alatt, és ott volt egy felmérés például a bántalmazott kisgyermekéről; a gyerekorvosok beszámolója alapján ezt a főváros készítette el az előző 4 évben. A kisgyerekeket viszik

születésüktől fogva egészen 8-10-12 éves korig folyamatosan, és nagyon sok gyereken látszódik az, hogy bántalmazás éri. És végigmegy a gyerek a bölcsődei dolgozók kezén, végigmegy az óvodapedagóguson, végigmegy az általános iskolai tanítónénin, végigmegy a gyerekorvoson, végigmegy a családsegítőn vagy védőnőn, aki kijár az édesanyához, és az jött ki - és ez budapesti eredmény, csak mondom -, hogy a gyerekek több mint 70 százaléka kiesik a rendszerből, nem kap semmilyen segítséget az államtól.

Tehát a fővárosban azt tapasztaltuk és ez rémisztő volt számomra, hogy minden jogszabály adott, minden rendszer működik, és mégis, a gyerekek kiesnek a rendszerből. Tehát inkább a kolléganők felé is fordulok, hogy hogyan lehet ezt jobban megoldani? Hogyan lehet még nagyobb összefogással vagy jobb szervezettséggel működni? Ahogy a gyerekek kiesnek a rendszerből, vagy nem kapnak segítséget, úgy nagyon sok nő, bántalmazott, egyéb esik ki. Nem tudom, érthető-e, amit akarok mondani, hogy mi a probléma valójában. Csak próbáltam rávilágítani erre.

Ami a második kérdésem lenne, hogy említette, a TÁMOP- és európai uniós forrásokkal akár az MTVA is kérte az önök segítségét. Sikeres volt ez az egyéves képzés. Nyilván a sikert mindenki máshogyan méri. Ön azt mondta, nagyon sok kolléga visszajelzése alapján azt lehet mérni, hogy mennyire érzékenyek a területre, mennyire bátran tették fel a legérzékenyebb kérdéseket is akár, tabutémának számító kérdéseket. Van-e a hatóságnak utómonitoringozása? Jaj, de szépen fogalmaztam. Tehát ilyen visszacsatolás van-e, hasznosul-e az a tudás, amit önök átadnak? Például egy tantestületi példa: továbbképzésre elviszik a tantestületi tagokat. Elmondják nekik a jogszabályi környezetet, és hogy van Egyenlő Bánásmód Hatóság, mire kell figyelni stb. Érzékenyíteni próbálják egy-egy konfliktus iránt őket, de aztán nem tudom, van-e az államnak olyan szerve vagy feladata, mert szerintem feladata lenne, vagy van-e olyan tevékenység, amely ezt a visszacsatolást megteszi, hogy akkor az a tantestület utána jobban kiszűrje ezeket, bátrabbak-e, vagy ugyanez az MTVA-nál, a média szereplőinél. Egy év múlva visszatérnek-e oda, hogy na, akkor mi történt? Itt is probléma lehet. Az előző gondolatmeneten, ahol kezdtem, itt is lehet egy nagy rés, ahol nem érnek össze a szálak.

Azt szeretném még harmadikként megkérdezni, hogy ön mondta, ha panasz érkezik, akkor elindítják az eljárást, vagy segítséget nyújtanak. Azt is mondta, hogy hivatalból is tudnak indítani, az önök tudomására jut valami. Hány olyan eset volt - nyilván a többség panaszok által -, ami az önök látókörébe kerül, a médiumokban elég sok eset kibukik, legutóbb egy terhes édesanyát nem neveztek ki vezetői körbe, ez elég nagy port kavart. Vannak-e olyan esetek? A médiumokban mindenhol lehet olvasni, és akkor önök elindítják az eljárást. Tud-e nekem ilyen példát mondani, és számszerűsíteni esetleg vagy valamiféle arányt mondani nekem?

Még egyvalamit akartam, amit kimondottan felírtam, de már nem találom, és akkor majd megkérdezem, ha megint megtalálom. Köszönöm szépen egyébként a beszámolót. Köszönöm, elnök asszony.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő asszony. Az az orvosi felmérés, amit a képviselő asszony említett, én is ismerem, én magam is beszéltem védőnőkkel is, orvosokkal is. Valóban így van, a jogszabályi környezet adott, megvan. Elméletileg működni kellene. Remélem, ez ma már működik is. Ez már egy pár évvel ezelőtti felmérés, amelyről szó volt. Ez ügyben már én beszéltem orvosokkal, jobb a helyzet. Természetesen nagyon nehéz megfogni azt, hogy ha van egy jogszabályi

környezetünk, van egy intézményhálózatunk, ez egy olyan dolog, hogy a kisgyermek hogy mondja meg, mikor mondja meg, meg meri-e mondani, hogy őt bántalmazzák. nyilván a nagyobbakról van szó, az iskolásokról. Ott általában az a gond, hogy a pedagógus lazább viszonyban van a gyermekkel, fél a gyermek attól, hogy ezt felfedje.

Viszont ami az egész kisgyermekkorot illeti, egész egyszerűen a pedagógusnak, a védőnőnek, a háziornosnak éppen a jogszabályi kötelezettsége miatt kötelező ezt jeleznie. Ha mindenki, minden egyes ember a saját munkáját becsületesen végzi, akkor nagyon könnyen megoldható, hogy egy ilyen felfedetlen ügy se legyen, hiszen amennyiben a védőnő, a háziornos, az óvónő, a pedagógus ezt megtudja, akkor jeleznie kell a jelzőrendszeren keresztül. Valóban azok a kezdeményezések, amelyek az utóbbi időben már eléggé sűrűn - akár a hatóság által, akár pedagógus-továbbképzéseken - folynak, nagyon hangsúlyosan rávilágítanak erre a témára. Ma már - nincs erről kimutatásom százalékban - ez e helyzet a 70 százalékról egész biztos, hogy jóval csökkent lefelé. De azt is mondhatjuk, hogy ha csak egy gyermek van, akinek az otthoni problémája felfedetlen, már az is sok. Tehát a felvilágosítás, a további felvilágosítás, a további továbbképzések egészen biztos, hogy szükségesek.

Ha itt most összekapcsoljuk a jogszabályokat, és hogy mindenki teszi a saját dolgát a saját szakterületén belül, a hatóságok, a rendőrség, mindenki, és működik az egész, és még pénz is van hozzá, akkor még mindig csatoljunk vissza a médiához. Én magam is tapasztaltam. Fordultak hozzám olyan ügyekben, hogy mindenki tette a dolgát a konkrét esetekben, felfedezték, elmondták, a hatóságok és az intézmények is tették a dolgukat szakszerűen, megfeszített összpontosítással. Az egyik vagy másik médium azonban megkereste a sértett felet vagy a másik felet, és csináltak belőle egy szenzációhajhász tudósítást vagy riportot - valószínűleg úgy gondolják ezek a médiumok, hogy az emberek vevők erre -, aminek köze nem volt a valósághoz. Utána szegény sértett sírdogált és azt mondta, hogy akkor most mi is van. Itt a média szerepe, hogy ne torzítsa el a valóságot, ne rombolja le azt a hatást, azt az igazságszolgáltatást, amit a különféle intézmények, a különféle hatóságok tesznek, mert sajnos ilyen esetek nagyon sokszor előfordulnak. De ha egy ilyen etikai kódexet vagy egy ilyen szabályozást elindítunk, akkor azt gondolom, ennek is majd része kell, hogy legyen ez a téma is. Köszönöm.

Megadom a szót a főosztályvezető asszonynak. Tizenegy óráig tud főosztályvezető asszony maradni, úgyhogy azt gondolom, ne vegyük igénybe további kérdésekkel főosztályvezető asszonyt. Köszönöm.

Válaszok

DR. GREGOR KATALIN főosztályvezető (Egyenlő Bánásmód Hatóság): Köszönöm szépen. Röviden válaszolnék. Első kérdés, hogy a kiadványok hol elérhetők a honlapunkon kívül. Valahányszor meghívást kapunk előadás tartására, ahogy én most is hoztam önöknek, mindig viszünk. Múlt hónapban voltam az egyik egyetemen előadást tartani az ottani pedagógusok számára. Ugyanígy ez megtörtént, vagy amikor szakszervezet kért fel, és a kolléganőm ment el szintén a múlt hónapban, ugyanígy elvittük ezeket a kiadványokat. De persze a legegyszerűbb a honlapról letölteni, mert mindegyiket feltesszük. Örömmel jelentem be, hogy a hatóság is ott van a Facebookon, ahol egyébként igyekszünk megjeleníteni közérthető módon már vizsgált eseteket, és ezzel is azt szolgálni, hogy a nyilvánosság minél szélesebb körben megismerjen bennünket.

A társadalmi szemléletformálás, ahogy Szél Bernadett képviselő asszony mondta, kötelezettségünk, kötelességünk, tehát igyekszünk a lehetőségekhez képest ennek érdekében minden megtenni. Az anyagi forrásaink behatároltak, mindazonáltal - bár a TÁMOP-program befejeződött - 2016 januárjában egy nagyszabású média- és plakátkampányt fogunk indítani. Ez két hónapon keresztül történik majd. A plakátjainkat rövid kis magyarázatokkal mindenki meg fogja találni a buszmegállóban, a közösségi közlekedés helyszínein, ahol a legnagyobb mértékben érintheti meg a nyilvánosságot, úgy gondolom.

A hatóság jogalakító, ahogy Kunhalmi Ágnes képviselő asszony mondta, Gyakorlatilag a 10 év alatt a bírósággal együtt a jogot mi alakítottuk. Most már, hála a jóistennek, bizonyos kérdések kiforrtak a kezdeti bizonytalanság után. Ne feledkezzünk arról, hogy oroszlánrészt vállalt a tanácsadó testület a hatóság segítségével, több éven keresztül látta el tanácsokkal, hasznos információkkal, segítséggel a hatóságot és számos esetben nemcsak a hatóság, hanem például a Kúria is visszahivatkozik az ítéleteiben a tanácsadó testület egy-egy döntésére.

Ezt a magunk részéről örömmel vesszük, hiszen a tanácsadó testület csak állásfoglalásokat adott ki, mégis a Kúria hivatkozik rá, tehát ez mindenképpen nagy eredmény, mondom én ezt jogászként is.

Van-e visszacsatolás a munkánkkal kapcsolatban? Örömmel tájékoztatom önöket, hogy például a Zsigmond Király Főiskola már többször keres meg bennünket, hogy tartsunk előadást a diákok részére. Konkrétan ő hozza a diákokat a hatóság székhelyére, és akkor ott fogadjuk őket és tartunk a részükre előadást, de egyébként általános iskolákba is el szoktunk menni, nem csak középiskolákba vagy felsőoktatási intézményekbe, és közérthető módon a diákok nyelvére lefordítva igyekszünk tájékoztatni őket a hatóság munkájáról.

A gyerekbántalmazás kapcsán én annyit említenék, hogy igen, sajnálatos, hogy a hatósághoz is érkeznek olyan panaszok, amikor gyerekeket zaklatás ér csoporttársai vagy súlyosabb esetben a pedagógus részéről.

És itt elsősorban a védett tulajdonságok között a cigány származást, a faji hovatarozást - amikor színesbőrű gyerekekről van szó -, a fogyatékoságot és a szexuális irányultságot említeném, mert ezek az esetek a leggyakoribbak, amelyek miatt gyerekeket zaklatás érhet akár a pedagógus, akár az osztálytárs részéről. Ilyen esetben nagyon körültekintően kell eljárunk és számos esetben alkalmazzuk a Ket. által lehetővé tett védett tanú intézményét, amikor például osztálytárs gyerekeket a törvényes képviselő jelenlétében védett tanúként hallgatunk meg, hogy ne adjunk lehetőséget semmilyen módon a megtorlásra velük szemben.

A hivatalbóli eljárásokkal kapcsolatban azt kell hogy mondjam, hogy valahogy az idei év olyan volt, hogy, nagyon sokat nem, de legalább 5 vagy 7 esetben - most készül egyébként az év végi statisztika is, januárban fölteszük ezt a honlapunkra - indítottunk hivatalból eljárást. A tegnapi vagy a mai napon került ki például a honlapunkra egy olyan határozat, ahol életkor miatti diszkrimináció miatt marasztaltunk el egy állami szervet. Megjelenik a jogsértő neve, és akit érdekel, menjen föl a honlapra, ott meg fogja találni.

Illetve a legtöbb esetben hivatalból akkor indítunk eljárást, amikor nem akadálymentes valamely közintézmény. Ez elég könnyen a tudomásunkra jut, megjelenik egy sajtócikk, fölhívják rá a figyelmünket, és ekkor alkalmazzuk ezt a hivatalbóli eljárást, de ismétlem, hogy a kapacitásaink végesek, és nagyon sok panasz érkezik konkrét személyektől, civil szervezetektől, közérdekű igényérvényesítőktől, tehát a hivatali eljárás mindig is egy picit feketebárány volt és háttérbe szorult, mindazonáltal szerintem az idei év fordulópont a hatóság életében és azt bizonyítja,

hogy a korábbiakhoz képest, a korábbi 2-3 esethez képest most több esetben jártunk el ilyen módon.

Azt hiszem, hogy mindenre válaszoltam. Még egyszer köszönöm szépen a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm szépen a főosztályvezető asszonynak a válaszokat is. *(Jelzésre:)* Ehhez a napirendi ponthoz csak röviden, mert mennie kell a főosztályvezető asszonynak. Kunhalmi Ágnes!

KUNHALMI ÁGNES (MSZP): Főosztályvezető Asszony! Eszembe jutott a hatodik kérdés. Az, hogy ha most ön kéréssel fordulhatna a politikához és hozzánk, hogy mi az, amire igazából égbekiáltó szüksége lenne - nyilván a pénzen és a kapacitáson túl -, mi lenne az? Mi az, amire igazából szüksége lenne?

ELNÖK: Főosztályvezető asszony!

DR. GREGOR KATALIN főosztályvezető (Egyenlő Bánásmód Hatóság): Amire igazából szükségünk lenne, az, amit angolul úgy neveznek, hogy awareness-raising, tehát a jogtudatosság növelése, hogy akihez már eljutott az információ, aki tud a hatóság létezéséről, ne zárja magába, ne tartsa magában, hanem ossza meg a többiekkel, illetve ha olyat tapasztal, akkor akár a hatóság figyelmét is hívja fel ezekre. És ez hiányzik még szerintem a társadalomból.

ELNÖK: Köszönjük szépen a választ. Némiképpen visszacsatolnék most ahhoz a kérdésemhez, ami arról szólt, hogy ezek a kiadványok középiskolákban meg különféle könyvtárakban elérhetők-e vagy csak a honlapjukon. Erre megkaptuk a választ - köszönjük szépen -, hogy ahova elmennek, elviszik magukkal. Érdemes lenne - mert nyilván anyagiaktól függő; nem lehet az ország összes középiskolájára vagy egyetemére elküldeni, de egy olyan figyelemfelhívó email, amennyiben önöktől megy ki, hogy ezeket letölthetik itt és itt a honlapról, mert el tudom képzelni, hogy még akár a fővárosban is vannak olyan könyvtárak, intézmények, akik nem tudják, hogy léteznek ilyen kiadványok.

Célzottan, látom, hogy a 14-18 éves korosztálynak is, tehát a kisebbeknek, sőt, mondta, hogy az általános iskolai korosztályt is meg tudják célozni. Mi is a magunk részéről megteesszük, amit teszünk. Köszönöm szépen a válaszokat meg azt, hogy itt volt, rendelkezésünkre állt. És ezt a napirendi pontot most lezárom.

Kérdezem, hogy az „Egyebek” napirendi ponton belül van-e valakinek valamilyen bejelenténivalója. *(Senki sem jelentkezik.)*

Az ülés berekesztése

Amennyiben nincs, akkor az „Egyebek” napirendi pontot is lezárom, és egyben az ülést is bezárom. Köszönöm szépen mindenkinek nemcsak a mostani, hanem az őszi ülészakon tanúsított munkáját. Folytatjuk terveink szerint a tavaszi ülészakban, február elején.

Illetve annyit szeretnék még az albizottságnak információképpen elmondani, hogy a krízisközponti látogatás elképzelhető, hogy nem februárban már, amikor elkezdjük a tavaszi ülészakot, hanem esetleg egy február eleji időpontban lenne, de erről még egyeztetünk az albizottság tagjaival. Köszönöm szépen.

(Az ülés befejezésének időpontja: 10 óra 57 perc)

Dunai Mónika
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Vicai Erika és Barna Beáta